

KÚRIA

Bfv.III.39/2013/11.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év szeptember hó 10. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A lopás büntette és más bűncselekmények miatt N. G. ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budai Központi Kerületi Bíróság 21.B.XI.100/2011/40. számú, illetőleg a Fővárosi Törvényszék 21.Bf.10859/2011/11. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budai Központi Kerületi Bíróság a 2011. október 5-én kihirdetett 21.B.XI.100/2011/40. számú ítéletével N. G. terheltet bűnösnek mondta ki

- lopás büntettségében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Btk.) 316. § (1) és (4) bek. a) pont];
- 2 rb. lopás vétségében [régí Btk. 316. § (1) és (2) bek. I. ford.];
- egyedi azonosító jel meghamisításának büntettségében [régí Btk.

277/A. § (1) bek. a) pont];

- 6 rb. okirattal visszaélés vétségében [régi Btk. 277. § (1) bek.]; valamint

- közúti veszélyeztetés büntetében [régi Btk. 186. § (1) bek.]

és ezért őt, mint különös visszaesőt halmazati büntetésül 2 év 6 hónapi börtönbüntetésre, a közügyek gyakorlásától 2 évi, míg a közúti járművezetéstől 5 évi eltiltásra ítélte. Elrendelte egy korábbi 10 hónapi és 5 hónapi börtönbüntetés, valamint 6 hónapi fogházbüntetés végrehajtását; rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a polgári jogi igényről, az állam részére megfizetendő eljárási illetékről, a bűnjelekről, valamint a bűnügyi költségről.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék a 2012. április 10-én meghozott 21.Bf.10859/2011/11. számú ítéletével az elsőfokú határozatot megváltoztatta. A terhelt terhére megállapított, lopás büntettként értékelt cselekményt rablás büntettként [régi Btk. 321. § (1) és (2) bek.] minősítette, a börtönbüntetés tartamát 6 évre, a közügyektől eltiltás mértékét 5 évre súlyosította. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság a vádirati minősítéssel egyezően állapította meg a terhelt felelősségét. Álláspontja szerint a helyszínről való elmenekülés volt a terhelt célja, amikor az eltulajdonított gépjárművel elhajtott és ennek során a sértettet az ott álló Trabant személygépkocsira lökte, a testi épségét közvetlen veszélynek téve ki.

A másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett a terhelt bűnösségére vont következtetéssel és döntően a cselekmények minősítésével is. Kifejtette azonban, hogy a terhelt nem lopás, hanem rablás büntettként valósította meg, amikor - mint tetten ért tolvaj - az elé álló, az elhaladását ekként megakadályozni kívánó sértettet ellökve elhajtott a lopott gépjárművel. Magatartása nem pusztán a menekülést, hanem egyben a dolog (a gépjármű) megtartását is célozta, a közúti veszélyeztetéssel halmazatban nem lopás, hanem rablás megállapításának, és a súlyosabb minősülésre figyelemmel a büntetés súlyosításának van helye.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, tartalma szerint a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapján.

Álláspontja szerint a cselekménye a gépkocsi elvételével összefüggésben rablásként nem értékelhető. Nem került ugyanis közvetlen kapcsolatba a sértettel, vele szemben erőszakot az elvétel során nem alkalmazott. Mintegy ötven métert haladt a gépkocsival, amikor a sértett a lopást észlelte és a gépkocsihoz lépett. Ő megijedt, ezért továbbhajtott; azt sem tudta, hogy kik azok az emberek, akik odaléptek a gépkocsihoz.

A terhelt felülvizsgálati indítványát a védő írásban kiegészítette. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság törvényes vád hiányában állapította meg védenca terhére a rablás büntettének elkövetését. Nem tekinthető a vád tárgyához tartozónak a történeti tényállásban leírt olyan magatartás, amelyet a vádló nem minősít bűncselekménynek, illetve amely miatt nem indítványozza a megvádolt személy felelősségre vonását. Ezért a másodfokú bíróság a vádiratban leírt, de a vádló által nem minősített cselekményt nem bírálhatta volna el.

Ugyanezen cselekmény anyagi jogi megítélése kapcsán pedig arra utalt még, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálta: az általa „erőszak”-nak értékelt magatartást a dolog megtartása vagy a menekülés érdekében fejtette-e ki a terhelt.

A Legfőbb Ügyészség a BF.137/2013/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak. Az irányadó tényállás alapján a kérdéses cselekmény minősítése törvényes, az ügyben abszolút eljárási szabálysértés nem történt; erre figyelemmel a támadott határozat hatályban fenntartását indítványozta.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a védő a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal egyezően nyilatkozott. A vád törvényessége kapcsán fejtett ki részletes álláspontot, hivatkozva arra, hogy csupán a másodfokú eljárásban, bizonyítás felvétele nélkül, az iratok alapján került sor rablás megállapítására. A vádirat így értelemszerűen nem tartalmazott olyan tényállási elemet és arra vonatkozó bizonyítékot, amely a rablási erőszakot felvetné, igazolná. Erre bizonyítás az elsőfokú eljárásban éppúgy nem folyt, mint ahogyan az sem került tisztázásra, hogy a terheltnek mi volt a szándéka a kérdéses gépjárművel, azt elhagyta, avagy az eltulajdonítás szándékával felhagyott-e.

A Legfőbb Ügyészség képviselője felszólalásában a védői kiegészítés kapcsán arra utalt, hogy a vádemelési gyakorlatnak megfelelően a jelen ügyben két vádirat képezte az eljárás alapját. A gépjármű elvételének a tényét a Budapesti XI. és XXII. Kerületi Ügyészség, míg az elvitel körülményeit, módját, ekként a valójában lenyűgöző erejű erőszak alkalmazását a Budapesti VI. és VII. Kerületi Ügyészség vádirata tartalmazza. A két vádban foglaltak egyként, együttesen kezelendők; ezt tette meg az eljárás másodfokú bíróság, és minősítette törvényesen a terhelt ezen cselekményét. A halmazat megállapítása helyes, hivatkozott a hivatalos személy elleni erőszak és a közúti veszélyeztetés kapcsán követett bírói gyakorlatra; amikor az őt megállítani kívánó intézkedő rendőrt

sodorja el az elkövető.

Írásbeli nyilatkozatával egyezően indítványozta a támadott határozat hatályában fenntartását.

A terhelt a felülvizsgálati indítványát fenntartva tagadta a rablás elkövetését, lényegét tekintve csak a jármű elvételét ismerte el. Megrémült a rá támadó, az autó ablakát bedobó személyektől, azért menekült el. Új eljárás lefolytatását kérte.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt - még annak kiegészített tartalma alapján is - alaptalannak találta az alábbiak szerint.

A Be. 423. § (1)-(5) bekezdésének keretei között a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írt ok alapján, valamint - a védői hivatkozásra tekintettel, de hivatalból is - a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározottak szerint is folytatta le a Kúria a felülvizsgálati eljárást. Olyan eljárási szabálysértést azonban, amely a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati ok fogalmának megfelelt volna, nem állapított meg.

Valójában a védő a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt felülvizsgálati okra hivatkozott, amikor azt kifogásolta, hogy akár a rablás büntetében, akár a közúti veszélyeztetés büntetében történt elítélésre törvényes vád hiányában került sor. A Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontja ugyanis a fenti körbe tartozó feltétlen eljárási szabálysértés.

A törvényes vád hiánya, mint felülvizsgálati ok azonban nem áll fenn, a védői hivatkozás alaptalan.

A törvényes vád Be. 2. § (2) bekezdésében írt fogalmi ismérve, hogy tartalmazza a pontosan körülírt büntető törvénybe ütköző cselekményt. A Be. 2. § (4) bekezdése szerint a bíróságot a vád tárgyává tett cselekmény jogi minősítése tekintetében a vádló indítványa nem köti.

Ezzel összhangban rögzíti az 1. BK vélemény A/I/2/c. pontja, hogy a vád törvényességének nem feltétlen tartalmi eleme a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítése. A hivatkozott vélemény A/I/3/b. pontja pedig kifejezetten utal arra: nincs akadálya annak, hogy a bíróság a vád tárgyává tett cselekményt - a vádló jogi álláspontjától eltérően - ne egy, hanem több bűncselekménynek minősítse (alaki bűnhalmazat). Végül a Be. 2. § (3) és (4) bekezdése alapján nem tekinthető a vád tárgyának a vádban nem szereplő személy és a vádban le nem írt cselekmény (hivatkozott kollégiumi vélemény A/I/3/a. pontja).

A felülvizsgálati ügyben az eredeti - a Budapesti XI. és XXII. Kerületi Ügyészség által B.2554/2010/23-I. számon benyújtott - vádirat tényei tartalmazták azt, hogy a terhelt rendeltetésellenes módon kinyitotta, majd beindította a járművet. Cselekményét a

sértett észlelte és elindult a már eltulajdonított gépjárművel hátramenetben közlekedő terhelt felé. A terhelt - mivel a gépjárművel tovább hátramenetben közlekedni már nem tudott - előremenetbe kapcsolva a helyszínről elmenekült. E vád a terhelt fenti cselekményét a régi Btk. 316. § (1), (2) bekezdés d) pont, (5) bekezdés b) pontja szerinti lopás büntettének minősítette, egyben utalt arra, hogy a jelen ügytől elkülönített közúti veszélyeztetés büntette miatti büntetőügy a Budapesti VI. és VII. Kerületi Ügyészségen van folyamatban.

Utóbb egyesítésre is került a Budapesti VI. és VII. Kerületi Ügyészség B.VI-VII.K.7424/2010/4-I. számú vádiratával indult büntetőügy, melyben a vádhatóság a következőket tette vád tárgyává. A járművel szemben az úttesten gyalog érkező sértett észlelte, hogy a terhelt az eltulajdonított gépkocsival hátramenetbe haladva kíván a parkolóhelyről kiállni. A sértett a gépkocsi elé futott, és megállt a tolató járművel szemben. A terhelt - ennek ellenére - észlelve azt is, hogy a rendelkezésre álló mozgástér miatt ezzel az előtte álló személy testi épségét közvetlen veszélynek teszi ki - előre indult, hogy jobbra irányt változtatva elhagyja a helyszínt. A sértett a felé induló tehergépkocsi első szélvédőjének bal oldalára támaszkodott fel a kezeivel, majd - miután a terhelt ezt észlelve, ennek ellenére is tovább haladt előre - a jármű lendületétől a mögötte álló személygépkocsi elejére lökődött, a terhelt pedig a helyszínről elmenekült.

Mindkét vádirat a terhelt cselekményét írja le és rögzíti a gépjármű eltulajdonításának tényét. Az első vád az eltulajdonítás módját és az elkövetési értéket részletezi; míg a második az elvételt követő terhelti magatartás-sort tartalmazza. Az ügyek egyesítését követően tehát a fenti két vádiratban foglalt tények - immár a maguk egységében és teljességében - képezték a bírósági eljárás alapját. Szó sincs arról, hogy a terhelt személyéhez köthető bármely rész-magatartás ne lenne a vád része; így valamely bűncselekmény kapcsán törvényes vád hiányában került volna sor a bűnösség megállapítására.

Egyébiránt pedig a Kúria más, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában kimerítően felsorolt eljárási szabálysértést sem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti anyagi jogi jogsértést panaszolva támadta a felrótt bűncselekmény rablásként való értékelését. Az indítvány azonban ebben a vonatkozásban sem alapos.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. A felülvizsgálat során a Kúria a jogi következtetéseket kizárólag

az irányadó tényállásra alapozhatja, s ennek megfelelően az irányadó tények figyelembevételével dönthet abban, hogy akár a minősítés, akár a büntetéskiszabás törvényes-e.

Ebből következően a terhelt által a felülvizsgálati indítványban hivatkozott azon tények, amelyek eltérnek a jogerős ügydöntő határozat tényállásában foglaltaktól - így például, hogy a gépkocsival már 50 métert haladt, amikor a sértett és társai odaléptek - figyelmen kívül maradnak.

Nyilvánvaló tévedésben van a terhelt, amikor a felülvizsgálati indítványát arra alapítja, hogy a gépjármű elvétele során személy elleni erőszakot nem alkalmazott.

Ezt ugyanis a jogerős ítélet tényként nem is állapítja meg, ekként ilyen tény jogi értékelésére sem került sor.

A támadott határozat a régi Btk. 321. § (2) bekezdése szerinti rablás büntettét róta a terhelt terhére; azaz, hogy mint tetten ért tolvaj a dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszakot. Mindez a másodfokú ítélet jogi indokolásából (3. oldal utolsó három, és a 4. oldal első nyolc bekezdéséből) egyértelműen kiolvasható.

Kétségtelen ugyanakkor, hogy a másodfokú ítélet rendelkező részében és a 4. oldal nyolcadik bekezdésében a régi Btk. 321. § (2) bekezdése mellett e jogszabályhely (1) bekezdésére is hivatkozás történik; amely azonban téves, ugyanis a rablás másik elkövetői alakzatának felel meg. Mindez nem eredményezi azonban, hogy a támadott határozat indokolása és rendelkező része teljes mértékben ellentétes volna, és a Be. 373. § III. b) pontja szerinti felülvizsgálati okként szolgálhatna a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint.

A Btk. 321. § (2) bekezdésében meghatározott rablás büntettében ugyanakkor a terhelt bűnösségének megállapítása törvényes; amidőn az anyagi jogszabály sérelme nélkül került sor alaki halmazatként közúti veszélyeztetés büntette alapesetében való bűnösség megállapítására is; e körben a Kúria utal a limitált veszélyeztetési szándék tekintetében a 41. számú BK véleményben foglaltakra. Megjegyzendő, hogy ez utóbbi bűncselekményt illetően anyagi jogi jogszabálysértésre a felülvizsgálati indítvány nem is hivatkozott.

Az irányadó tényállás szerint kétségtelenül eltulajdonítás végett vette el a gépjárművet a terhelt - utóbb arról felismerhetetlenné tétele céljából a rendszámot is levette -, s indította be annak motorját és kísérelt meg azzal a parkolóból kiállni.

Ezt észlelték a sértett és társai; a terhelt tehát ekkor a törvényi tényállásban írt „tetten ért tolvaj”-nak tekintendő.

A sértett és társainak közbelépése nyilvánvalóan a gépjármű

elvitelének a megakadályozását célozta. A terhelt azonban úgy hajtott el azzal, hogy a jármű előtt álló, arra feltámaszkodó, azt visszakövetelő sértettet a szomszédos gépjárműre lökte. Ez a mozzanat pedig megfelel a dologról a személyre áttevődő lenyűgöző személy elleni erőszak büntetőjogi fogalmának.

Az a kérdés is egyértelműen eldönthető az irányadó tényállás alapján, hogy ezt az erőszakot a terhelt nem egyszerűen a menekülés, hanem a lopott dolog megtartása érdekében alkalmazta; a menekülés biztosítása érdekében elégséges lett volna az is, ha a lopott dolgot hátrahagyva a sértettel ellentétes irányban a közeli lépcsőn gyalogosan elfutva távozik. Amennyiben pedig a menekülés a lopott dolog megtartásával együtt jár, az ennek érdekében alkalmazott személy elleni lenyűgöző hatású erőszak a lopott dolog megtartása érdekében (is) kerül kifejtésre.

Ekként nem sértett jogszabályt a másodfokú bíróság a terhelt fenti cselekményének minősítése során, a felülvizsgálati indítvány ebben a tekintetben sem alapos.

Tekintve, hogy a Kúria sem eljárásjogi, sem pedig anyagi jogszabálysértést nem észlelt, a támadott határozatot a Be. 426. §-ára figyelemmel hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtásának tilalmával kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát mellőzheti.

Budapest, 2013. szeptember 10.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró.

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
MV